

RÁDIÓKÉSZÜLÉK-BESZOLGÁLTATÁSOK MAGYARORSZÁGON

A hazai antik rádiókészülék állomány meglétét, összetételét, azok állapotát nagyban befolyásolták olyan tényezők, amelyek nálunk szerencsésebb történelmű országok esetében nem jelentek meg. Csak csodálkozhatunk azon, hogy egyes vidékeken hogyan maradtak meg nagyon korai, kis példányszámban gyártott készülékek szinte karcolásmentes állapotban. Ennek egyik magyarázata kétség kívül a rádiók kötelező beszolgáltatása lehet. Beszolgáltatás alatt azt értve, hogy a hatalom - a kormányzat, a megszálló erők, fegyveres testületek stb. - a magántulajdonban lévő készülékeket a tulajdonosaiktól elvette, központosított raktárakban tárolta, egyes esetekben azokat saját céljaira használta. Ehhez vagy törvényeket, szabályokat alkotott, vagy csupán fegyveres erői hatalmát használta eszközü. A készülékeket egy idő után, például a háború végeztével vagy visszaszolgáltatta tulajdonosainak, vagy nem. A rádiók többszöri, figyelmet és tulajdonosi törődést nélkülöző mozgatása, sok esetben méltatlan körülmények között tárolása, szabad prédaként történő kezelése, háborús cselekményeknek való kitettsége az, ami végül a jelenlegi állapotokat eredményezte.

A készülékek beszolgáltatása, illetve elkobzása és a különféle okokból való, rádióvételhez, azok hallgatásához kapcsolódó szabályok szorosan összefüggenek. Az első ilyen szabályozás még jóval a II. világháború előtt, bőven a békeidőszakban történt. Már 1934-ben megjelent egy rendelet¹, amely kategorikusan megtiltotta a rádiókészülék tulajdonosoknak azt, hogy külföldi, úgynevezett „propaganda-előadásokat” hallgassanak. A rendelet hatálya kérészerű volt, hiszen már a következő év elején, 1935 februárjában hatályon kívül is helyezték². Okairól nem tudni, talán a betarthatatlanság, ellenőrizhetlenség, talán az a probléma, hogy nehezen lehetett propaganda-adásnak minősíteni egy-egy műsort. Ezen rendelet hatására tehát nem, vagy csak elenyésző számban kerülhettek elkobzásra készülékek.

1941 decemberében *Bárdossy László* miniszterelnök írta alá a 8.820/1941. M. E. számú kormányrendeletet³ a külföldvevő rádiókészülékek használatának esetleges tilalmáról, és az ezzel összefüggő készülék beszolgáltatásokról. Ebben a rendeletben célzottan egyes, a kormányzat számára rendbontónak, veszélyesnek, felforgatónak minősülő személyek rádióhasználatát kívánták korlátozni.

A *Magyar Távirati Iroda* egy szombati napon, éjszaka ismertette a kormányrendeletet. Ez kimondta, hogy a „rendőrhatóság a külföldi rádióállomások adásainak vételére alkalmas rádió vevőkészülék használatát megtilthatja olyan szentélyeknek, akikről alaposan feltételezhető, hogy egyes külföldi rádióállomások hírközléseit fontos államérdekek veszélyeztetésére alkalmas hírek terjesztésére használják fel”. A beszolgáltatásra ítélt rádiót a tulajdonos - tekintet nélkül az esetleg beadott fellebbezésre - köteles volt haladéktalanul beszolgáltatni, viszont kérhette, hogy a készüléket az idevonatkozó jogszabályok alapján a hatóság értékesítse. Az ebből befolyó összeget a hatóság köteles volt haladéktalanul kifizetni a készülék tulajdonosának, eljárási költség felszámítása nélkül. Azt a készüléket, amelynek értékesítését a tulajdonos nem kérte, lepecsételték és a rendőrhatóságnál őrizték. Ezzel még nem ért véget a tiltott adók hallgatásán rajtakapottak kálváriája. Békeidőben ugyanis kettő, háborús időszakban pedig hat havi elzárás, illetve tetemes pénzbüntetés várhatott az „elkövetőkre”.

A rendelet kihirdetése a sajtóban, rádióban, a közlönyökben, de vidéken kisbírók által is történt. Vésztő település kisbírói régi hirdetményi között is megtalálhatók az ezzel kapcsolatos, egyszerűsített nyelvezetű és tartalmú hírek: „Közhírré tétetik! „Külföldi rádióállomások hallgatása szigorúan tilos. A németországi, valamint a Németország felügyelete alá tartozó külföldi rádióállomásokat szabad hallgatni, más rádióállomást azonban nem. Aki a tilalom ellen vét, hat hónapig terjedhető elzárással lesz büntetve.”⁴

Az 1941-es esztendő a rádióhasználat terén más, hadban álló országokban is jelentős szigorítások hozott. A Vichyben székelő, németbarát kormány az év vége felé hozta a külföldi rádióállomások hallgatását tiltó törvényt. A törvény szerint „mind nyilvános helyeken, mind pedig magánlakásban tilos hallgatni a már több hónapja heves franciaellenes hírverést folytató angol rádióknak és más külföldi adóállomásoknak adásait. A törvényt megszegőkre a következő büntetéseket szabhatják ki: Gyűjtőtáborba való internálás, a nyilvános helyiség hathónapos bezárása, 100.000 frankig terjedhető pénzbüntetés, hat naptól két évig terjedő börtön s a vevőkészülék elkobzása.”⁵ Az olasz hatóságok ugyanebben az időszakban emelték föl a külföldi rádióállomások hallgatásáért járó büntetési tételeket.⁶

A hitleri Németországban nagy számban⁷, még keményebb retorziókat alkalmaztak a külföldi rádióadások hallgatásáért. A *Népszava* 1941 szeptemberében, még a magyar rendelet megjelenése előtt számolt be a rádióhallgatásért kirótt két halálos ítéletről. „Német bíróságok most mondtak ki először halálos ítéletet külföldi rádióállomások hallgatása miatt. A nürnbergi rendkívüli törvényszék egy 49 éves férfit ítelt halálra ezért a bűncselekményért, akiről már régen tudtak, hogy államellenes felfogású. A graudenzi rendkívüli törvényszék egy lengyel házvezetőnőt ítelt halálra, mert egy Graudenzbe helyezett német orvos háztartásában volt alkalmazva és az orvos távollétében más lengyel ismerősei társaságában külföldi rádióállomásokat hallgatott.” A későbbiekben a hasonló ítéletek oly gyakorivá váltak, hogy a sajtó egy idő után már említést sem tett róluk.

A háború előrehaladtával a hatalmon lévők közül egyre többen szorgalmazták a rádióhasználat szigorúbb szabályozását. Szép példája ezen törekvések indoklásának *Bocsáry Kálmán* képviselő 1943-as felszólalása. „A suttogó propaganda a mai háborús viszonyok között lehetlenné teszi a magyarságnak a nagy nemzeti célok elérését biztosító egységbe leendő összefogását és a különböző rémhírek terjesztésével a magyar társadalom szétagolását idézi elő. (Ügy van! Ügy van!) Itt fel kell vetnem azt a kérdést, vajon nem volna-e szükséges a külföldi rádióállomások hallgatási tilalmának

bevezetése? Meggyőződésem szerint ennek a tilalomnak bevezetése indokolt kívánalom.”⁸

Nem kellett sokat várni, Sztójay Döme miniszterelnök pár hónappal később, 1944 márciusában mindenféle, nem Németországhoz és csatlósaihoz tartozó külföldi adóállomás hallgatását megtiltotta. A tilalom kiterjedt a zeneszámok hallgatására is. A féléves elzárás és pénzbüntetés internálással, illetve a rádiókészülék elkobzásával is kiegészült.⁹ Az 1.130/1944. M.E. számú rendelet a rögtönbíráskodást kiterjesztette mind a polgári, mind a honvéd büntetőbíráskodás körében rádiókészülék, vagy rádió adó-vevő készülék vagy berendezés engedély nélkül való telepítése esetére is.¹⁰

Az a szemlélet, hogy a raktárakban kihasználatlanul álló, értékes elkobzott készülékeket valami hasznosra alkalmazzák, már a beszolgáltatás kezdetétől fogva napirenden volt. A honvédelem, s ezen belül a légvédelem is szeretett volna kapni a rádiókból. *Szurmay Lajos* vezérőrnagy közvetlenül a doni katasztrófát követően adta közre rendeletét¹¹ a különböző okokból beszolgáltatott rádiók igénybeviteléről. A rendelet szerint a raktárakból térítés ellenében a légvédelmi parancsnokságok „légvédelmi riasztó szolgálat céljaira” rádiókat igényelhettek. A térítési díjakat az adott készülékek csőszáma szerint határozták meg. Kisebb csőszámért kevesebb, magasabb csőszámért több pénz járt.

A rendelet így fogalmaz: „A jelen rendelet alapján igénybevett rádió vevőkészülékek használatáért - a készülékeknek a rendőrhatalomhoz való visszaszállításáig terjedő idő minden megkezdett hónapjára - az alábbi térítés jár:

- a) két csöves (lámpás) készülékért havi 60 f,
- b) három csöves (lámpás) készülékért havi 90 f
- c) négy csöves (lámpás) készülékért havi 1 P 20 f,
- d) öt csöves (lámpás) készülékért havi 1 P 50 f,
- e) hat és ennél több csöves (lámpás) készülékért havi 1 P 80 f.”¹²

A beszolgáltatott rádiókra így például a makói tűzoltóság, a városi gazdasági hivatal és az állami óvodák felügyelőbizottsága is igényt tartott.¹³ Kérvényeket egyesületek és magánszemélyek is beadhattak, az elosztás a főispán, illetve a polgármester kezében volt. Az

igénylőknek azonban itt is térítést kellett fizetniük. Csak olyan magánszemély kaphatott készüléket, akiről feltételezték, hogy a rádióhallgatásnak köszönhetően kedvezően fogja befolyásolni környezetét és az általános hangukat.¹⁴ Losoncon a polgármester doboltatta ki a következő hirdetményt: „Felhívom az üzletek, vendéglők, korcsma-, borbélyüzemek, mészáros-, hentes-, cukrász- és nagyobb üzemek tulajdonosait, hogy amennyiben használt rádiókészüléket kívánnak beszerezni, úgy 24 órán belül jelentkezzenek a városháza 22. számú helyiségében előjegyzés végett. A rádiót csupán az üzlethelyiségekben lehet felszerelni, és csak a közönség tájékoztatására kell üzemben tartani. Magánlakásban felszereltetni és használni tilos. A rádiógépet tovább eladni nem lehet, hanem ilyen esetben a polgármesteri hivatalban kell felajánlani, másnak való kiosztás végett.”¹⁵ A rádiók szétesztása, időnkénti visszavétele, a készülékek meglétének ellenőrzése eléggé kaotikus körülmények között, területileg más és más szempontok alapján történt, s egészen a szovjet csapatok bevonulásáig tartott.

Annak ellenére, hogy a rendelet valamiféle tisztességes eljárást sejtet, az közel sem volt az. Egyrészt a tulajdonosoktól kényszerrel elvették a rádióikat, megkérdezésük nélkül kölcsönadták olyanoknak, akiknek nem volt érdekük azok óvó, szerető használata, háborús körülmények között használták, mindemellett eléggé szűkmarkúan ellentételezték mindezt. S ha hozzávesszük mindehhez azt is, hogy a térítési díjat egy összegben csak a beszolgáltatott készülék visszaadásakor szándékoztak kifizetni (azaz gyakorlatilag sohasem), ez nem volt egy jó üzlet a tulajdonosok részéről.

Bár a beszolgáltatott készülékekből nem kaptak, s a háború kiterjedésével ennek elérésére már nem volt lehetőség, de a kultuszminisztérium *Rádióiskola* terve kimondatlanul is apellált a raktárakban elhelyezett készülékekre. Maga a kezdeményezés abból a szükség-szerűségből született, mely szerint az 1943-as tanév csak november elején tudott elindulni. A kimaradt oktatási időszakot intenzív, rádión keresztül közvetített órák hallgatásával szerették volna pótolni. „A kultuszminisztérium rádióiskolája szeptember 14-én kezdi meg működését s ettől kezdve az iskolák megnyi-

tásáig minden hétköznap délelőtt másfél óra hosszat foglalkozik az ifjúság tanításával és irányításával. A rádióiskola Budapest I. hullámhosszán naponként 8.30-tól 10 óráig sugározza előadásait.”¹⁶ Ehhez a tervhez azonban nagyszámú készülékre lett volna szükség ott is, ahol a szegényebb, jellemzően falusi tanulók szülei nem rendelkeztek rádióval. Áthidaló megoldásként – amíg nem jöhetett szóba beszolgáltatott készülékek használata – a vallási és közoktatási minisztérium azzal a felhívással fordult a rádiótulajdonok felé, hogy a rádióval nem rendelkező tanulókat engedjék be otthonaikba, hogy azok a *Rádióiskolát* meghallgathassák.

A rádió-beszolgáltatások történetében külön fejezetet igényelnek a zsidó rádiótulajdonosok. 1944. március 22-től minden zsidónak külön be kellett jelenteni, ha rádiót vásárolt, s ezt akkor is meg kellett tennie, ha a készülék hivatalosan lepecsételt állapotban volt, azaz azt nem hallgatták. Nagyon alaposan, minden részletre kiterjedően azonosítania kellett a készülékét, s teljes állapotleírást adni róla.¹⁷ Alig két hónappal később már a rádiózás tiltása okán kellett bejelentést tenniük. A bejelentéssel együtt kellett azt is közölni, hogy a zsidó származású bejelentő vajon a kivételezettek közé tartozik-e. Egyes zsidók ugyanis különféle, a rádiókra is kiterjedő mentességeket kaphattak. Így ha a rádiótulajdonos részt vett az I. világháborúban, s ott kitüntetések szerzett, hadirokkanttá vált, esetleg a Tanácsköztársaság leverésében „életét kockáztatta vagy szabadságvesztést szenvedett”, illetve ha a „visszacsatolt területen az elszakítás ideje alatt a magyarsághoz való hűségéről bizonyosságot tett”¹⁸, akkor a hatóság mérlegelte, hogy kaphat-e kedvezményeket. A legfőbb kedvezmény az volt, hogy nem szűnt meg a rádióengedélyük. A többiek ugyan megtarthatták – még egy ideig – a készülékeiket, de azt nem hallgathatták, az antennákat kötelesek voltak leszereltetni, s a készülékeket üzemképes állapotban megőrizni.

A bejelentési kötelezettségüknek eleget tett, s külön engedélyt nem kapott zsidó rádiótulajdonosoknak a rendelet¹⁹ szerint 1944 áprilisában kellett beszolgáltatni a készülékeiket. Nem volt ritka azonban az, hogy sok helyen a helyi hatóságok túlbuzgóságból még jó-

val a rendelet megjelenése előtt megkezdték a rádiók összegyűjtését. Így például „a Magyar Királyi Rendőrség Nagykőrösi Kapitánysága a zsidók tulajdonában lévő 117 rádiókészüléket még 1944. március 22-én összeszedte...”²⁰ Előfordult, hogy a túlbuzgó rendőrkapitányság pórul járt. Sátoraljaújhelyen az 1944. március folyamán begyűjtött rádiókat német katonák kilopták a raktározására berendezett zsinagógából. Nyíregyházán is önhatalmúan, a rendelet megjelenése előtt szedték össze a rádiókat: „A zsidók már korábban utasítva lettek, hogy a rádióvevő készüléküket becsomagolva, ráírva nevüket, lakásukat, a készülék gyártmányát, a csövek számát a rendőrkapitányságra szolgáltatassák be.”²¹ Ebben az időszakban országos szinten összesen 68 ezer „zsidó” rádiókészüléket gyűjtöttek be, amelyekből Veesenmayer, a hitleri Németország magyarországi különmegbízottja nyomban 980 darabra adott be igénylést. A beszolgáltatott készülékek kb. 40 százaléka azonban alig volt használható.²²

Az összes, zsidók tulajdonában lévő rádió begyűjtése, mivel nagyobb mennyiségű készülékről volt szó, alaposan igénybe vette a hatóságokat. Minden olyan településen, ahol postahivatal működött, rádióátvevő bizottságokat kellett fölláttatni. A bizottságok feladata volt a készülékeket megvizsgálni, üzemképességüket is ellenőrizni, azonosítani, értéküket felbecsülni, majd azokat a tulajdonosoktól átvenni. Az értékbecslésre központi irányelv készült, melyben a Magyarországon forgalomba került jelentősebb készülékek mind megtalálhatóak voltak (lásd a képmelékletben).²³ Mivel a postahivatalok nem tudtak felkészülni ekkora számú rádió biztonságos tárolására, kisebb postákon még zárható helyiség sem volt, különféle helyeken tárolták a begyűjtött készülékeket. Rendőrségi, csendőrségi épületekben, polgármesteri hivatalokban, Budapesten egyes kijelölt lakóházak raktárhelyiségeiben, néhány településen kiürített zsinagógákban is. A rádiókat a raktárba helyezés előtt ellátták azonosító jelekkel, majd a beszolgáltatókat egy elismervénnyel útjukra bocsátották. Egyetlen nappal ezután egy egyszerű honvédelmi körrendeletben²⁴ elrendelték a zsidók készülékeinek igénybevételét. Ez a rendelet már nem intézkedik részletek-

ről, pláne nem ejt szót bérleti díjról. Érdekes adalék, hogy mindeközben a rádiókészülékek száma növekedett, így 1944 júliusára majdnem elérte az 1 milliót.²⁵

Miután a harcok befejeződtek, egyre sürgetőbbé vált a begyűjtött rádiók visszaszolgáltatása. A rádiózás szabaddá tételével kapcsolatban a belügyminiszter utasította az illetékes szerveket, hogy 1945. június 1-től adják vissza a beszolgáltatásra kötelezett rádiókészülékeket az igazolt tulajdonosoknak. Ahogyan a rendelet 1945. augusztusában a rádió-beszolgáltatás teljes körű eltörlése kapcsán ki is mondta: „A felsorolt rendeleteket az idézett helyen megfelelően törölni kell, vagyis *vastag tollvonással* át kell húzni.”²⁶

A készülékek visszaadását helyi rendeletekkel kívánták zökkenőmentessé tenni. Ezekre a rendeletekre azonban jellemző pár dolog, köztük a legfontosabbakat és legáltalánosabbakat a budapesti polgármester megfogalmazásában²⁷ olvashatjuk. Eszerint nem támasztható semmilyen igény a háborús események következtében a hatósági őrizet tartama alatt megrongálódott, avagy elveszett rádiókészülékekért a hatósággal szemben. Akinek megsérült vagy eltűnt a készüléke, nem kapott semmiféle kárpótlást. Nem kaphatta vissza a rádióját az sem, aki nem tudta átvételi elismervénnyel, illetve tanúkkal igazolni, hogy ő a készülék jogos tulajdonosa. A háborús bűnöket, vétségeket elkövetőktől szintén megtagadták a rádiók visszaadását. A raktárakban visszamaradt készülékeket a hatalom saját céljaira használta. Intézményeket látott el, illetve a hozzá lojális munkatársait jutalmazta velük.

A készülékek nagy számban semmisültek meg, károsodtak a beszolgáltatás éveit alatt. A közvetlen háborús események – belövés, bombázás, tűz stb. – miatt szintúgy, mint a különféle lopások, „zabrálasok”, civil és katonai személyek által történő „kisajátítások”, rekvirálások által. De sok esetben a rádiók mozgatása, raktározása, ide-oda szállítása, a sorozatos tulajdonosváltások is jelentős károkat okoztak. Aminek a nyomait ma is láthatjuk, tapasztalhatjuk hazai antik rádiókészülék-állományunkon.

R. Nagy József

Irányelvek

a Magyarországon gyártott rádióvevőkészülékek körülbelüli becsértékéről.

Eka-gyártmány:

2140, 2140—U, Eka 2+1, Eka 218, Eka 218—U, Eka 219, Eka 219—U, Eka-Reform	50.— P
Szuper-Eka, ABC-szuper, 318, 319, 4140, 413—V, 413—U, 434—T	100.— P
528, 414, 424, 424—U, 424—T	150.— P
425, 425—U, 427, 435, 436, 437, 443—T, 444, 446, 447	200.— P

Orion-gyártmány:

7024, 7025, 7026, 7029, 7033, 7034, 7035, 7037, 7038, 7050, 7051, 7052, 7053, 7055, 7056, 7057, 7066, 7133, 7226, 7241, 7243, 7331, 303, 111, 202, 204, 333, 333—U, 344, 403, 404, 30 B, 133 B, 202 B, 033—B, 302—B	50.— P
505, 506, 555, 556, 600, 666, 56, 56—U, 933, 933—U, 22, 22—U, 30—U, 022, 122, 202, 33, 44, 44—U, 50—B, 044—B, 144—B, 146, 246, 344—B, 411, 232, 233, 233—U, 232—U, 311, 244—B, 444—B	100.— P
55, 66, 044, 045—U, 088—B, 77, 977, 144, 150, 155, 155—U, 166, 243, 244, 255, 255—U, 247, 288—B, 343, 344, 355, 355—U, 455, 455—U	150.— P
88, 99, 055, 055—U, 955, 955—U, 266, 366, 466	200.— P
099, 999, 177, 177—U, 277, 277—U, 288, 377, 377—U, 388, 477, 477—U, 488 ..	300.— P
299	500.— P

Philips gyártmány:

2511, 2514, 2515, 2524, 2531, Szuper szelekt, Star, Árpád, Junior, 32—B, 350—B, 33—B, 36—B, 37—B	50.— P
Matador, Olimpia W, Olimpia U, York W, York U, 31—V, 31—U, 32—V, 32—U, 41—B, 43—B, 550—B, 56—B, 57—B, 650—B, 66—B	100.— P

Szuper Triumph, Európa W, Európa —U, Októda szuper, Windsor, 51 VR, 42 V, 42—U, 43 V, 43—U, 43 VL, 43—UL, 53—V, 53—U, 450—A, 550—A, 450—U, 550—U, 36—U, 37—U, 56—A, 56—U, 66—A, 66—U, 57—A, 57—U, 67—A, 67—U	150.— P
Luxus szuper, Regent—W, Regent—U, 61—VR, 62—VR, 63—VR, 650—A, 650—U, 77—A, Ultra szuper	200.— P
81—VR, 82—VR, 83—VR, 850—VR 950—VR, 96—A	300.— P

Siemens-gyártmány:

442—T	100.— P
342—V, 342—VL, 342—U, 542—T, 343—V, 343—VL, 343—U, 344—U, 344—VL	150.— P
442—V, 443—V, 444—V	200.— P
542—V, 543—V, 544—V	300.— P

Standard-gyártmány:

(a legtöbb Standard-készüléken nincs típuszám és típusjelzés)

2a, 2aV, 3a, 3aL, 2xD, 3x, 3xD, Rex, Szuperrex, 3b, 4b, Standardyn, Lord, Szuper 33, Rx, 2X	50.— P
Szuper 34, Szuper 35, Szuper 35—U, Szuper 36, Szuper 36—U, Szuper X, Szuper—Y, Darling, Princ, Extra 822, Extra U (820), Ideal 922, Ideal—U 920, Prima 2022, Prima—U (2020), Szuper B (800), Szuper BX, Szuper BY (2000), Kisszuper (3022), Kisszuper—U (3020), Extra szuper (4222)	100.— P
Szuper 37, Szuper 38 (833), Champion Szuper (844), Szuper Univerzum (840), Szuper 39 (944), Szuper 39—U (940), Favorit (2033), Szuper—BY (3000), Telep szuper (4200), Imperátor, Hár-	

masszuper (3033), Szuper 40 (2044), Szuper 40—U (2040), Elit szuper (4233), Elit Szuper—U (4230), 4333, 4330, 4433—T, 4433, 4430, 4300 . . . 150.—
Grand szuper (855), Szuper szuper (955), Szuper 41 (3044), Szuper 41—U (3040), Négyes szuper (4244), 4344, 4355, 4350, 4444, 4455 . . . 200.— P
Automata szuper (2055), Nagyszuper (3055), Szuper 42 (4255), Szuper 42—U (4250), Csúcsszuper (4256), 4356, 4456 300.— P

Telefunken-gyártmány:

40—W, 121—E, 121—V, 340—E, 540—V, Diadal, Rekord, Regös 340—T, 341—T 50.— P
Mester szuper, 238—V, 238—U, 239—V, 239—U, 240—V, 240—U, 241—V, 241—U, 439—T, 441—T, 2—T, 64—B, 339, 143—GW, 4 T—61—B . . . 100.— P
388—V, 341—V, 341—U; 2T—64—U, 2T—65—V, 1T—64—V, 3T—64—U 150.— P
439, 340—V, 441—V, 1T—75—V, 1T—75—U, 538—V, 3T—65—V, 1T—76—

V, 2T—85—V 200.— P
539—V, 540—V, 541—V 300.— P

Magyar népvevő (tekintet nélkül a gyártmányra) 30.— P

Detektoros készülék alkatrészeivel együtt (fejhallgató is) 5.— P

Gramofonnal egybeépített készülékeknél 50.— P többlet.

Földön álló nagyszekrényes kivitelű zenegépeknél újabb 50.— P többlet.

A jegyzékben nem szereplő készülékek értékelése lámpaszám szerint történik, lámpahegyenkint 10.— P.

A felsorolt árak üzemképes állapotban átvett készülékre értendők.

Nem üzemképes készülékek 50%-kal kisebb értékűek.

Minden alkatrész térítés nélkül szolgáltatandó be.

- 126.751/1934. számú rendelet
- A rádiórendelet módosítása tárgyában kiadott 126.751/1934. számú rendelet hatályon kívül helyezése. In: Posta és Távirat Rendeletek. 1935/6. szám, 35.p.
- Belügyi Közlöny. 1941/56. szám, 782. pont, 2375.p.
- Köz hírré tételük. *Jel-Kép*. 1984/2., 209.
- Népszava*. 1941. október 31., 10.p.
- Népszava*. 1941. október 11., 10.p.
- A *New York Times* berlini levelezője 1941-ben számolt be arról, hogy „1940 áprilisától 1941 márciusáig Németországban 1496 személyt ítélték el külföldi rádióállomások jogtalan hallgatása miatt. 26 ítélet szólt egészen négy hónapig terjedő fogházbüntetésre, 1231 esetben róttak ki 1200 dollárig terjedő pénzbüntetést.” *Népszava*. 1941. június 07., 6.p.
- Fővárosi Közlöny*. 1943/1., 12. szám. 276.p.
- A m. kir. minisztérium 1.310/1944. M. E. számú rendelete. A külföldi rádióállomások hallgatásának eltiltása. *Belügyi Közlöny*. 1944/15., 383.p.
- Ravasz István - Oprán Emese: Megszállástól megszállásig. Magyarország, 1944-45. *História*. 2005/03. 6.p.
- A m. kir. honvédelmi miniszter 161.641/1943. H. M. eln. számú rendelete. A 8.820/1941. M. E. számú rendelet alapján beszolgáltatott rádióvevő-készülékeknek légvédelmi riasztás céljaira igénybevétele. *Belügyi Közlöny*. 1943/8., 102. pont, 316-317.p.
- Belügyi Közlöny*. 1943/8., 102. pont, 316.p.
- Tóth Ferenc (szerk.): *Makó története 1920-tól 1944-ig*. Makó, 2004, Makó Város Önkormányzata, 279.p.
- Ungváry Krisztián: „Nagy jelentőségű szociálpolitikai akció” – adalékok a zsidó vagyon begyűjtéséhez és elosztásához Magyarországon 1944-ben. *Évkönyv X.* – Budapest, 2002, 1956-os Intézet, 287–321.p.
- Szedzerjesi Cecília – Tyekvicska Árpád: A holocaust elszámított racionalitása. In *Senkiföldjén*. Balassagyarmat - Salgótarján, 2006, Nógrád Megyei Levéltár, 91.p.
- Rádióiskolát létesít a kultuszminisztérium. *Köztelek*. 1943/37. 797.p.
- A m. kir. minisztérium 1490/1944 M. E. számú rendelet az 1944. évi március hó 22. napja után zsidó vagy zsidónak tekintendő személy bármely címen megszerzett rádióvevő készülékének bejelentése tárgyában. *Budapesti Közlöny*, 1944., 30. szám 2.p.
- A m. kir. minisztérium 1.300/1944. M. E. számú rendelete a zsidó rádióengedélyesek adatszolgáltatási kötelezettsége tárgyában. *Budapesti Közlöny*, 1944., 70. szám 4.p.
- A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 217.300/1944. K. K. 11. számú rendelete. A zsidók tulajdonában levő és igénybevett rádióvevő-készülékek beszolgáltatása. *Belügyi Közlöny*. 1944/18., 550-551.p.
- Vági Zoltán - Végső István: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye in Randolph L. Braham (szerk.): *A magyarországi holokaust földrajzi enciklopédiája. II. kötet*. Budapest, 2010, Park Könyvkiadó, 807-889.p.
- V.B. 186. XI. M. kir. rendőrség nyíregyházi kapitánysága. 1218/1944., 65.p.
- Ungváry Krisztián: „Nagy jelentőségű szociálpolitikai akció” – adalékok a zsidó vagyon begyűjtéséhez és elosztásához Magyarországon 1944-ben. *Évkönyv X.* Budapest, 2002, 1956-os Intézet, 287–321.p.
- Irányelvek a Magyarországon gyártott rádió vevőkészülékek körülbélüli becsértékéről. *Posta és Távirat Rendeletek*. 1944. 1-54. szám, 222-223.p.
- 33.000 eln. 18. - 1944. számú körrendelet. A Zsidó rádióengedélyesek tulajdonában lévő rádióvevő-készülékek igénybevétele. *Honvédségi Közlöny*. 1944/18., 265.p.
- Ravasz István - Oprán Emese: Megszállástól megszállásig. Magyarország, 1944-45. *História*. 2005/03. 6.p.
- A zsidó vonatkozású rendeletek törlése a Posta Rendeletek Tárából. 123.990/A. *Posta és Távirat Rendeletek*. 1945/19, 126.p.
- Rádiókészülékek visszaszolgáltatása. 221.592/1945—XI. számú határozat. *Fővárosi Közlöny*. 23. szám, 1945. június 7.